

LA VANGUARDIA

GIRONA



OCI

Es triplica la presència d'estufes a les terrasses

PÀGINA 7

Conèixer el CEL

La passió per l'astronomia ha estat el motor que ha impulsat la creació de quatre associacions gironines



DANIEL BOSCH PORTELL / ASTROBANYOLES / GATAM

La lluna, fotografiada en quart creixent, és una de les imatges que més atrau als escolars quan visiten els observatoris

TERESA ARTIGAS

Girona

L'1 de gener, l'Associació d'Aficionats a l'Astronomia de Girona (AAAG) va engegar la seva activitat a l'observatori de Llagostera, situat al centre cultural integral acabat d'inaugurar en aquesta localitat. Han passat molts anys des que el 1894 Rafel Patxot, aficionat a l'astronomia, va crear un observatori astronòmic a Sant Feliu de Guíxols per realitzar treballs micromètrics d'estrelles múltiples. El nou observatori de Llagostera demostra que l'interès dels gironins per conèixer el cel mai no decau. Observar i fer el seguiments de supernoves, planetes, estrelles, galàxies, cometes, nebuloses, asteroides, i altres cossos i fenòmens celestes, fotografiar-los i portar a terme una tasca divulgativa, pedagògica i científica és el que empeny les quatre associacions astronòmiques que actualment hi ha a la demarcació de Girona, que per ordre d'antiguitat són les de la Garrotxa, Girona, Figueres i Banyoles. Totes han nascut fruit de la trobada casual d'aficionats a l'astronomia, i totes fan la seva tasca sense afany de lucre, sinó per compartir la passió pel coneixement de l'univers i divulgar-lo.

El 1986, coincidint amb el pas del cometa Halley per l'òrbita terrestre, uns quants aficionats de La Garrotxa van fer-ne el seguiment durant dos mesos. Aquesta observació va ser l'embrió de l'Associació d'Astronomia de la Garrotxa (AAG). "L'any passat vam celebrar el 25è aniversari de l'associació, i durant tots aquests anys, hem desenvolupat una tasca pedagògica a través de xerrades i cursos d'inciació que primer vam fer a la seu d'Omnium Cultural i després a l'observatori de Batet de la Serra", explica Ceres Gil, vicepresident de l'AAG, la més veterana de les quatre que actualment hi ha a Girona.

Uns anys després, el 1992, arran d'unes xerrades sobre astronomia al Casino Menestral de

CONTINUA A LA PÀGINA SEGÜENT >>



Bambini Montjuïc
ESCOLA INTERNACIONAL

INFANTIL · PRIMÀRIA · SECUNDÀRIA

JORNADA DE PORTES OBERTES

DISSABTE 11 DE FEBRER D'11 A 14H

Més informació al 972 21 28 38 o a www.bambini-montjuic.com

CONÈIXER EL CEL

>> VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

Figueres, un grup d'aficionats amb telescopi propi i experiència com a observadors va fundar la Societat Astronòmica de Figueres (SAF) amb l'objectiu de promoure i divulgar el coneixement de l'astronomia i les ciències afins i col·laborar amb recerques científiques. "Entre els socis de la SAF, uns estan interessats en conèixer el cel i d'altres en utilitzar instruments òptics. En aquest segon grup, uns es dediquen més específicament a l'astrofotografia i d'altres a practicar observacions i anàlisis científiques. Actualment, a més de divulgar l'astro-

DIVULGACIÓ

La tasca principal és acostar el coneixement de l'astronomia als escolars

ASTRES I CIÈNCIA

Astrobanyoles, a més de per l'astronomia, s'interessa per altres aspectes científics

nomia, complementem la nostra activitat amb la realització d'observacions de caràcter científic", explica Pere Horts, president de la SAF. "L'any 1992 certes observacions eren impossibles, perquè no existia la tecnologia informàtica, aleshores no podíem ni imaginar que vint anys després podríem observar explosions estel·lars o detectar planetes en determinades estrelles", afegeix Horts.

L'atzar i l'entusiasme pel co-



Amb energia solar. El president de l'Associació d'Afeccionats a l'Astronomia de Girona, Rafael Balaguer, i Francesc Sureda, a l'observatori de Mas Roig de Llagostera, que funciona des del 2009 amb energia solar

Amb vocació pedagògica

neixement del cel han estat el motor de totes les associacions astronòmiques. La de Girona es va crear després que tres amics es trobessin a Palafrugell per observar un eclipsi de sol. Era l'any 1999, i d'aquella trobada va sorgir la iniciativa de crear una associació que, en essència, tenia les mateixes inquietuds i objectius que les anteriors: la divulgació i la voluntat pedagògica. El nom d'Associació d'Afeccionats a l'Astronomia de Girona "es va decidir amb la voluntat d'englobar aficionats de tota la demarcació, no volíem limitar-nos a una sola població. Ara tenim uns 70 socis d'arreu de Girona i fins i tot d'altres províncies", detalla Rafael Balaguer, president de l'AAAG. A més de la tasca pedagògica, aquesta associació, igual que la SAF, té un vessant científic i col·labora amb les recerques de centres d'astrofísica.

La més jove de totes les associacions astronòmiques és Astrobanyoles, nascuda el 2002 després que un grup de persones van assistir a un curs d'iniciació a l'astronomia a Can Jan de la Ferrés de Fontcoberta, al Pla de l'Estany. Van començar la seva activitat com a secció del Centre



Amb l'ordinador. La tecnologia actual permet fer les observacions a través de la pantalla de l'ordinador i captar zones del cel que fa vint anys era impossible imaginar

LA DADA

La lluita per un cel fosc

■ Per observar el cel calen unes condicions determinades, i la foscor n'és una. La Societat Astronòmica de Figueres, conscient que la contaminació lumínica era un greu problema medioambiental, va iniciar l'any 1993 la primera campanya de denúncia a l'Alt Empordà, iniciativa pionera a la península. La campanya va començar a donar fruits l'any 1995, quan l'Ajuntament de Figueres va aprovar el primer Pla Director de l'Enllumenat Públic contra la Contaminació Lumínica. El 1996 es va fundar Cel Fosc, avui d'abast estatal, gràcies a les iniciatives de la qual, s'han fet lleis contra la contaminació lumínica a Catalunya i altres comunitats de l'Estat.

INMA SAINZ DE BARANDA



INMA SAINZ DE BARANDA

Per observar el cel no cal tenir l'ull enganxat al telescopi; la tecnologia permet als aficionats fer seguiments per l'ordinador

Els observatoris acosten les estrelles a la terra

TERESA ARTIGAS
Girona

Per realitzar observacions i donar una dimensió més científica a la seva tasca, a les associacions els cal tenir un observatori amb un telescopi d'una certa potència, càmeres amb sensibilitat per fotografiar el cel profund, ordinadors i el software necessari, però el caràcter amateur de les associacions, que es mantenen amb les quotes dels socis, fa difícil d'assumir els costos que en suposa la construcció d'un observatori.

L'ajuda municipal i les aportacions dels socis han fet possible que actualment a Girona hi hagi quatre observatoris, un a Batet de la Serra, a la Garrotxa, un altre a Figueres, i dos més a Llagostera. El més antic és el de Batet de la Serra. "Vam saber que havien de rehabilitar la rectoria de Batet, i vam demanar a l'Ajuntament d'instal·lar-hi un observatori, a canvi, ens comprometíem fer observacions amb els escolars de la comarca", explica Carles Gil, vicepresident de l'AAAG. Gràcies a aquest acord, fa 16 anys els afici-



INMA SAINZ DE BARANDA

Cúpula i telescopi de l'observatori de Can Roig, a Llagostera, que va començar la seva activitat l'1 de gener passat

Excursionista de Banyoles fins que el 2009 es van independitzar i va denominar-se Astrobanyoles. Agrupació d'Astronomia i Ciència del Pla de l'Estany. "A més d'astrologia, a l'associació l'hi hem posat l'afegit "ciència", perquè ens amplia el camp d'acció i ens permet mantenir-nos molt actius organitzant xerrades divulgatives, concursos i fent tas-

UNA PASSIÓ COMUNA

L'origen de les quatre associacions ha estat la passió per l'astronomia

FOTOGRAFIAR L'ESPAI

Per alguns aficionats, l'astrofotografia és un dels interessos prioritaris

ques pedagògiques", explica Joan Anton Abellan, president d'Astrobanyoles. I és precisament la paraula "ciència" la que ha contribuït a aplegar el número de socis més alt de les quatre associacions de Girona, uns 120, tot i ser la més jove i també la més activa. Va ser per iniciativa d'Astrobanyoles que es va instaurar una trobada anual de totes les associacions gironines, per fomentar el contacte i l'intercanvi de tots els aficionats gironins.●

Des de Figueres i Llagostera, astrònoms aficionats col·laboren en diverses recerques

onats garrotxins tenen observatori, primer amb equips particulars i des de fa deu anys, una subvenció de Caixa Catalunya els va permetre comprar un telescopi de 35 mm. La situació d'aquest observatori, l'orientació i l'escassa contaminació lumínica el fan un lloc privilegiat per a la observació del cel, on els escolars aprenen la mecànica celeste, com es produeixen els eclipsis lunars i altres aspectes relacionats amb el cel.

El cas de l'AAAG també és un privilegi, perquè des del passat mes de gener compta amb dos observatoris. El primer, de 2009, és una instal·lació situada a Mas Roig, a Llagostera, al Centre d'Interpretació de la Sostenibilitat promogut per Francesc Sureda, soci de l'AAAG. Mas Roig està situat en una zona elevada del poble, a camp obert, en un indret magnífic per observar el cel. És aquí on cada quinze dies es troben els socis, canvien impressions, comenten les novetats i fan observacions. Aquest és un hàbit que no deixaran de practicar ara que acaben d'estrenar un nou observatori, aquest



DANIEL BOSCH PORTELL / ASTROBANYOLES / GATAM

La Galaxia M51, de la constel·lació de Canes Vanatic, capturada per Daniel Bosch Portell, d'Astrobanyoles, juntament amb el Grup Amateur de Treballs Astronòmics del Montsec

situat al centre cultural Can Roig, al casc urbà de Llagostera. "Quan vam saber que construirien aquest centre vam demanar a l'Ajuntament poder-hi instal·lar l'observatori, ja que ens va semblar que era una eina d'ensenyament de les ciències de primer ordre", explica Rafael Balaguer. A partir d'ara,

les tardes dels dimecres l'observatori estarà obert a tothom que el vulgui visitar. "La tecnologia ha avançat molt, i els astrònoms no professionals podem fer seguiments inimaginables fa uns anys, des d'explosions de supernoves, asteroides amb risc d'impacte a la terra, observació solar", diu Balaguer. L'AAAG

zen xerrades de científics al museu Darder, també ofereixen cursos d'iniciació a l'astronomia i a l'astrofotografia i un programa setmanal a Ràdio Banyoles, convoquen un premi escolar de recerca i divulgació i mantenen un web molt actiu on, a falta d'observatori real, n'ofereixen un de virtual.●